

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Mfv.II.10.421/2011/10.szám

A Kúria a dr. Hortobágyi Tibor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hortobágyi Tibor ügyvéd) által képviselt felperesnek a dr. ... jogtanácsos (BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság) által képviselt Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei katasztrófavédelmi Igazgatóság (mint Encs Város Hivatásos Önkormányzati Tűzoltósága jogutóda) alperes ellen - akinek a pernyertessége érdekében a dr. ... vezető jogtanácsos főosztályvezető által képviselt Belügyminisztérium (mint az Önkormányzati Minisztérium jogutóda) a perbe beavatkozott - elmaradt illetmény és járuléakai megfizetése iránt a Miskolci Munkaügyi Bíróságon 3.M.757/2009. szám alatt megindított és másodfokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.792/2010/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a beavatkozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.792/2010/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a beavatkozót, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes hivatásos tűzoltóként szolgálati viszonyban állt az alperessel. Szolgálati panasza elutasítását követően előterjesztett módosított keresete szerint 2006. július 16-tól 2007. december 31-ig terjedő időszakban teljesített túlszolgálatára ellenértéke megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

A Miskolci Munkaügyi Bíróság 3.M.757/2009/25. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg felperesnek 267.890 forint túlszolgálati díjat és annak kifizetésig járó törvényes kamatát. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította.

A tényállás szerint a felperes 24/48 órás váltásos szolgálati rendben, részben készenléti jellegű beosztásban teljesített szolgálatot a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) perbeli időben hatályos rendelkezései szerint 52, illetve 50 órás heti munkaidőkeretben. Ezzel szemben a felperes arra hivatkozott, miszerint 2004. május 1-től kezdődően irányadónak kell tekinteni a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 93/204/EK tanácsi irányelvben, valamint annak helyébe 2004. augusztus 2-ától lépett 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv(továbbiakban: irányelv) 6. cikk b) pontjában előírt maximális heti munkaidő mértékét, melynek figyelembevételével az általa teljesített túlszolgálat mértéke és annak ellenértéke meghatározását kérte.

A munkaügyi bíróság elfogadta a hivatkozott irányelvek közvetlen alkalmazhatóságát, és ítélete indokolásában megállapította, miszerint 2004. május 1-jét követően a részben készenléti jellegű beosztásban foglalkoztatott felperes - hathavi szolgálatteljesítési időkeretben - 7 naponta 48 órát meghaladóan teljesített szolgálata túlszolgálatnak minősül.

A felek között vita tárgyát képezte a szolgálatteljesítési idő számítása körében, hogy a rendes szabadságot és egyéb szabadságot, valamint az egészségügyi szabadságot miként kell figyelembe venni, illetve az egy napra eső távolléti díjat milyen osztószámmal kell megállapítani.

A munkaügyi bíróság szolgálati naponként 24 óra szolgálatteljesítési idővel számolt, a vezénylés napjára számított időt 8 órában, a rendes szabadsággal érintett szolgálati napot 24 órában, míg az egészségügyi szabadság 6,86 órával számított időtartamát a referencia időszakból kivonva a szolgálatteljesítési időkeretet korrigálta.

Ítélete indokolásában foglaltak szerint a munkaidőkeret a 7 napi bontásban irányadó teljes munkaidő alapul vételével került meghatározásra, ez azonban nem azonos a ténylegesen munkában töltött idővel. A munkaidő keretet a civil szférában érvényes szabályok analógiájára különböző, a munkából távol töltött idők terhelhetik. Ilyen idők a felperes vonatkozásában az évi rendes szabadságon, a szabadnapon, az egészségügyi szabadságon töltött, illetőleg az eltérő munkarendbe történt vezényléssel érintett napok, mely időket hozzá kell adni a ténylegesen ledolgozott munkaórák számához, vagy azok figyelmen kívül hagyásával kell az irányadó munkaidőkeretet megállapítani úgy, hogy ezen időtartamokat a munkaidőkeretből le kell vonni.

A munkaügyi bíróság az évi rendes szabadság és a szabadnapok vonatkozásában, a kimutatások szerint azon napokra, amelyre

szolgálat esett volna és a felperes távol töltötte, 24 óra időtartamot vett figyelembe, ugyanis amennyiben a felperes szabadságon, illetőleg szabadnapon volt az őt 24 órás szolgálat teljesítése alól mentesítette.

A munkaügyi bíróság nem fogadta el az alperesi beavatkozó azon kérelmét, hogy a bíróság a félévek vonatkozásában 24-24 órával csökkentse a ténylegesen teljesített szolgálati idő tartamát arra figyelemmel, hogy a felperes az általa teljesített szolgálati napok számára tekintettel részesült magasabb mértékű rendes szabadságban, melyre 1248 órás munkaidő keret esetén nem lett volna jogosult.

Amennyiben a felperes egészségügyi szabadságban részesült, úgy részére az egészségügyi szabadság naptári napokra került a szolgálati naplóba és kimutatásokba bevezetésre, egészségügyi szabadság esetén az alperes naptári napokra teljesíti az illetmény számfejtését és kifizetését, ezért a munkaügyi bíróság ezen jogcímen távol töltött napokat a heti 48 órás munkaidőt visszaosztva naptári naponként 6,86 órával vette számításba és helyezte az adott félév munkaidő keretéből levonásra.

A munkaügyi bíróság jogi álláspontja szerint az 1 órára járó távolléti díjat - a heti 48 órás teljes szolgálat teljesítési időre figyelemmel - 208 órás havi osztószámmal kell megállapítani. E kérdés a felülvizsgálati eljárás tárgyát nem képezte.

A munkaügyi bíróság ítélete ellen mindkét fél és az alperesi beavatkozó is fellebbezett.

A felperes a távolléti díj számításának módját és a perköltségre vonatkozó rendelkezést sérelmezte.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elkésettségére hivatkozva elsődlegesen a per megszüntetését, érdemben a felperes keresetének elutasítását kérte. A munkaügyi bíróság számítási módját ott sérelmezték, hogy az irányelvnek megfelelően megállapított munkaidő keretből a szabadságon és szabadnapon töltött időszakok levonásra kerültek. Ugyanakkor sem az alperes, sem a beavatkozó fellebbezése nem sérelmezte a vezénylésben töltött idő levonását.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 1.Mf.22.792/2010/6. számú ítéletével a munkaügyi bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, míg fellebbeezett részét helyes indokainál fogva a Pp. 253. § (2) bekezdése és 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a per megszüntetésére irányuló fellebbezést vizsgálva ítélete indokolásában kifejtette, miszerint az eljárás során az alperes akként nyilatkozott, hogy a szolgálati panaszt

elutasító határozat szabályszerű kézbesítését igazolni nem tudja. Ebből következően az a körülmény, hogy a határozatot a szakszervezeti bizalmi átvette még szabályszerű kézbesítésnek nem tekinthető. Épp ezért maga az alperes is határidőben benyújtottként kérte a felperes keresetét elbírálni, mellyel a munkaügyi bíróság egyetértett.

A jogerős ítélet ellen az alperesi beavatkozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a per megszüntetését, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és felperes keresetének elutasítását kérte.

Az alperesi beavatkozó mindenekelőtt a kereset elkészettségére hivatkozott, arra, hogy a szolgálati panaszt elutasító határozatot helybenhagyó polgármesteri határozatot a felperes nevében ... szolgálatparancsnok és szakszervezeti bizalmi 2009. március 9-én vette át, amelyhez felperesnek ... részére adott meghatalmazása volt szükséges. A határozatnak, mint kézbesítési megbízott részéről történő átvételével a szabályszerű kézbesítéshez fűződő joghatás bekövetkezett. Ehhez képest a keresetlevelet a felperes 2009. április 10-én nyújtotta be, amely a Hszt. 196. § (1) bekezdésében foglalt 30 napos keresetindítási határidőn kívül esik.

A beavatkozó arra is hivatkozott, hogy a szabadságon, az egészségügyi szabadságon, szabadnapon és valamennyi egyéb jogcímen járó és tényleges szolgálatteljesítéssel nem járó távolléteken töltött időtartamok az irányelv 2. cikke értelmében nem minősülnek munkaidőnek, mivel azon napokon tényleges szolgálatteljesítés nem történt, és mint pihenőidőt a túlszolgálat szempontjából figyelembe venni nem lehet, ezen időtartamokat az irányelv 16. cikkében foglaltakra tekintettel „0” órával kell elszámolni.

Az alperesi beavatkozó azzal is érvelt, hogy amennyiben a 9/1997. (II.12.) BM rendelet 4. számú mellékletében foglalt számítási mód alkalmazására a heti 48 órás szolgálatteljesítési idő figyelembevételével került volna sor, a váltásos szolgálati rendben dolgozóknak éves szinten az irányelv által maximalizált heti 48 órás munkaidő esetében 2 nappal kevesebb szabadság járt volna. Így véleménye szerint a többletszolgálat számításánál ezt a kivett 2 nap többlet szabadságot az eljáró bíróságoknak csökkentő tényezőként kellett volna figyelembe venniük, és ennek időtartamának megfelelő óraszámot ki kellett volna vonniuk az esetleg előálló többletszolgálat időtartamából.

A beavatkozó szerint a jogerős ítélettel ellentétben a vezénylés nem naptári napra, hanem - a heti 40 órás, hivatali munkarendben történő szolgálatteljesítésre tekintettel - a vezényléssel érintett munkanapokra 8 órával kell megállapítani és elszámolni.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

Arra hivatkozott, hogy a per során megállapításra került, hogy a megtámadott határozatot nem a határozat címzettje, hanem a szakszervezeti bizalmi vette át, ami nem tekinthető szabályszerű kézbesítésnek. A perben maga az alperes is határidőben benyújtottként kérte a felperes keresetét értékelni. Kétségtelen tény, hogy a szakszervezeti bizalmi részére történő szabályszerű kézbesítéshez meghatalmazásra lett volna szükség, azonban ilyen nem volt.

A felperes azt is hangsúlyozta, hogy a szabadnapok kiadására valójában azért került sor, mert a hivatalosan 24 órás szolgálat 24,5 órát tett ki. A szolgálatonként 0,5 óra plusz időt kompenzáltak a szabadnapokkal.

Az alperesi beavatkozó észrevételében fenntartotta és megerősítette a felülvizsgálati érvelését.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében kizárólag a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

I.

A beavatkozó állításával szemben nincs perbeli adat arra nézve, hogy ... szakszervezeti bizalmi a felperestől meghatalmazással rendelkezett, ezért a polgármesteri határozat részére történt kézbesítése szabályszerű kézbesítésnek nem minősül, így a határozat általa történt átvételének időpontjával a Hszt. 196. § (1) bekezdésében előírt jogorvoslati határidő sem kezdődhetett el. Ezért az eljárás bíróságok jogszabálysértés nélkül fogadták el a felperes keresetét határidőben érkezettként és bírálták el érdemben az abban foglaltakat.

II.

A Kúria teljes körben osztotta a jogerős ítéletben kifejtett jogi álláspontot.

Helytálló és jogszerű az eljárás bíróságok jogi álláspontja, mely szerint a szabadság és az egészségügyi szabadság időtartamával korrigálni szükséges az adott félévre irányadó munkaidőkeret óraszámát.

A 93/104/EK irányelvből és az annak helyébe 2004. augusztus 2-án hatályba lépett 2003/88/EK irányelvből a referencia-időszak perbeli esetben irányadó hat hónapos időtartamát tekintve a munkaidőkeret pontos óraszámára nem vonható le következtetés. Az irányelvek munkaidő és pihenőidő fogalom meghatározásából sem következik a beavatkozási álláspont, csupán az, hogy az adott félév munkaidőkeretének óraszámát a hét napos időtartamokban irányadó teljes munkaidő (48 óra) alapulvételével kell meghatározni, melyet azonban különböző munkából távol töltött idők terhelhetnek.

Ilyen idő - többek között - a perbeli esetben vitatott évi rendes szabadságon, valamint egészségügyi szabadságon töltött idő is, amely idők óraszámát a túlmunkavégzés (túlszolgálat) számításának kialakult következetes bírói gyakorlata szerint vagy hozzá kell adni a ténylegesen ledolgozott órák számához, vagy az irányadó munkaidőkeretet korrigálva levonásba kell helyezni. Mindkét módszer azonos eredményre vezet, és lehetővé teszi a túlszolgálat óraszámának megállapítását olyan esetben is, amikor a felperesnek ugyan nem volt szolgálatteljesítési kötelezettsége, de az annak megfelelő illetményt megkapta, illetve egészségügyi szabadságon volt.

Ezen értelmezés a beavatkozó érvelésével szemben nem azt jelenti, hogy a szabadság és az egészségügyi szabadság szolgálatteljesítési időnek minősül. Annak figyelmen kívül hagyása azonban az eljárt bíróságok helytálló megállapítása szerint azt eredményezné, hogy a felperesnek a keresőképtelenség miatt mulasztott szolgálatát, illetve a szabadsága időtartamát is le kellene dolgoznia.

Az irányelv 16. cikk b) pontjának azon rendelkezéséből, miszerint az éves szabadság és a betegszabadság időtartamát nem lehet figyelembe venni az átlagszámításnál, vagy azt annak szempontjából semlegesnek kell tekinteni, nem azt jelenti, hogy ezeket az alperes és a beavatkozó által pihenőidőhöz számított időtartamot - „0 órával” kell figyelembe venni a munkaidőkeret vonatkozásában.

Az irányelv hivatkozott cikke konkrét számítási módot ugyan nem határoz meg arra nézve, hogy a szabadság és a betegszabadság miként mellőzhető, illetve milyen módon tekinthető semlegesnek. Helyes értelmezés szerint azonban a tényleges munkaidő (szolgálatteljesítési idő) tartamát nem befolyásolhatja. A munkaidőkeret arányos csökkentése pedig épp azt alkalmas biztosítani, hogy e távollétek a munkaidőkeret szempontjából semlegesnek legyenek tekinthetők. Ez az értelmezés megfelel az irányelvben a munkaidő megszervezése tekintetében célként kitűzött minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeknek [1. cikk (1) bekezdés], valamint biztosítja azt az elszámolást is, hogy a tűzoltó valóban a ténylegesen teljesített szolgálata után járó díjazást kapja meg.

Az előbbiekből következően a ténylegesen teljesített túlszolgálat óraszámának meghatározása érdekében a referencia-időszaknak tekintett hat hónapra eső szolgálati idő csökkentése a fizetett, illetve egészségügyi szabadságon töltött idővel nem jogszabálysértő.

III.

Az a körülmény, hogy a felperes a Hszt. perbeli időszakban hatályos rendelkezései szerint magasabb mértékű szolgálati időt teljesített, és ennek megfelelően magasabb mértékű rendes szabadságra volt jogosult, melyre az irányadó 1248 órás munkaidő keret esetén nem lett volna jogosult, a munkaügyi bíróság helytálló megállapítása szerint a terhére nem eshet, így annak a beavatkozói érvelésnek nincs jogi alapja, hogy az ily módon kiadott szabadságot a túlszolgálat elszámolásakor csökkentő tényezőként kell figyelembe venni és ezt az óraszámot ki kell vonni a többletszolgálat időtartamából.

IV.

A vezénylésben töltött idő számítása nem képezte a másodfokú eljárás tárgyát, ezért a munkaügyi bíróság által e körben megállapítottak felülvizsgálati kérelemmel nem támadhatók. A jogerős ítélet ugyanis csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálattal, amely az első és másodfokú eljárásban is felmerült (EBH2000.371, BH1997.54.).

Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet - jogszabálysértés hiányában - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 78. § (1) bekezdésének alkalmazásával az alperesi beavatkozót kötelezte felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére a felperes részére, míg a felülvizsgálati eljárás illetékét a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a értelmében az állam viseli.

Budapest, 2012. június 20.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Dr. Stark Marianna s.k. előadó bíró, Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

bírósági tisztviselő